

'IK HOUD VAN ECHTHEID, VAN LELJKHEID'

Nieuw op het toneel: Jorinde Keesmaat (29). Of beter: in de coulissen. Want ze verruilde haar acteercarrière voor die van regisseuse. Om confronterend theater te maken.

tekst Renske Hoff - fotografie Anne Reinke

Jorinde Keesmaat studeerde regie aan ArtEZ, Hogeschool voor de Kunsten, liep stage bij het Vital Theatre in New York en was assistente van Ivo van Hove en Peter Greenaway. Ze heeft haar eigen theaterbedrijf, Noûs Theaterproducties, maakt onder de naam Case op Maat voorstellingen voor bedrijven, en assisteert bij opera's in Parijs, Madrid, New York en Brussel. Voor deze ELLE regisseerde ze de shoot met Toneelgroep Amsterdam (zie pagina XX).

ONE TO WATCH

Altijd al de regie in gewild?

'Nee. Ik wilde musicalactrice worden. Ik heb zelfs een musicalopleiding gedaan in Londen. Maar ik werd heel ongelukkig op het podium. Ik dacht dat ik niet goed genoeg was. Of te dik. Het was altijd alleen maar buitenkant. Wat me ook tegenstond is dat de musical een droomwereld verwezenlijkt. Ik deed niets belangwekkends, terwijl ik van mijn ouders juist heb geleerd hoe belangrijk dat is. Ik wilde iets vanuit mezelf creëren. Iets waar ik achter stond.'

Je werd regisseuse. Je doet nu wél belangwekkende dingen?

'Ja. Theater geeft een platform om mensen stil te laten staan bij gevoelige zaken. Ik vind dat er over veel innerlijke dilemma's heen wordt gegild. In mijn stukken probeer ik de échte angst van de mens, dingen die je niet durft te bespreken, aan te kaarten.'

Wat voor angsten bedoel je?

'In *Lijst Medea* voor Toneelgroep Amsterdam staat moord centraal. Ik wil dat mensen zich afvragen of ze zélf een moord zouden kunnen plegen. Met Noûs Theaterproducties maak ik *An'things*, over de wil om grip te krijgen

dood van zijn moeder. Ik gaf ze rode en groene bordjes die ze omhoog moesten houden. Er ontstond verwarring, want opeens lag de bal bij het publiek. Nee, je zit bij mij niet lekker onderuit in een rode pluchen stoel.'

Je moet er duidelijk van houden.

'Ja. Je kunt niet wegglijden in passiviteit en dat kan bloedirritant zijn. Sommige mensen hebben daar helemaal geen zin in. Maar dat interesseert me niet. Ik heb het zó vaak gezien: een stadsschouwburg waar mensen slapen. Niet bij mij.'

Geen commerciële insteek.

'Nee. Maar dit is hoe ik werk. Ik wil bovendien alleen het soort publiek bereiken dat dit ook interessant vindt.'

Wat is jouw sterke kant als regisseur?

'Ik houd van echtheid, van lelijkheid. Daar streef ik naar. Van Halina Reijn vind ik het bijvoorbeeld prachtig dat ze zo lelijk durft te zijn op het toneel. Ik wil dat acteurs zich écht blootgeven en dat doen ze ook. Er ontstaat bij mij een soort naaktheid. Een pure lelijkheid. Met het snot en de shit aan de muur. Heel direct.'

Waar komt die passie voor lelijkheid vandaan?

'Uit het feit dat ik mijn uiterlijk vaak moet bevechten, vooral binnen de theaterwereld. Ik heb het gevoel dat ik mensen vaak moet overtuigen dat ik echt wat te

trek me hun onzekerheid te veel aan.

Omdat ik me ooit zelf zo gevoeld heb, op het podium. Maar het is een zakelijke overeenkomst. We hebben allebei onze verantwoordelijkheid. Ivo van Hove (directeur Toneelgroep Amsterdam, red.) gaat zich ook echt niet bemoeien met de onzekerheden van acteurs. Hij leerde mij dat ik duidelijk moet zeggen wat ik wil, maar dat de invulling bij de acteur ligt. Dat vond ik een heel verhelderend moment. Nu zeg ik tegen ze: laat in gódsnaam niet zien dat je onzeker bent. Dat mag wel in de kroeg, maar niet hier. Je moet wel iets aanbieden.'

Hoe ga jij met té grote ego's om?

'Dan geef ik subtiel aan dat het wel ergens over gaat en dat we niet bezig zijn met een soort zelfverheerlijking. Als iemand een bepaalde jurk niet aan wil, zeg ik: het past bij het personage. Niet dat ik het koste wat kost doorzet, ze moeten zich wel goed voelen. Maar ik probeer tactisch zijn, en lekker manipulerend. Dat deed ik vroeger al. Als ik thuis "nee" te horen kreeg, mocht ik die altijd ter discussie stellen. Het werd een sport.'

Jij bent helemaal niet zo lief als je eruitziet.

'Ik ben niet zo heel lief, nee. Als ik iets niet wil, doe ik het niet. En als ik iets niet grappig vind, draai ik mijn hoofd om. Maar meestal probeer ik wel de pais en vree te bewaren. Ook omdat ik heel veel respect heb voor acteurs. Ik vind het heel fijn dat ze met mij willen samenwerken. Maar er zijn wel grenzen. We zijn allemaal mensen, we willen allemaal iets moois maken, en ik vind niet dat de een meer privileges heeft dan de ander.'

Waar sta jij over vijf jaar?

'Dan ben ik regieassistent af en maak ik twee of drie kleinere voorstellingen per jaar. Omdat je dan veel meer kunt doen, het veel sneller behapbaar kunt maken. Verder wil ik graag guerrillatheater maken. Theater kan namelijk overal plaatsvinden. En natuurlijk hoop ik dan een stel volgelingen te hebben, die mij als voorbeeld noemen.'

www.jorindekeesmaat.nl

'Er ontstond verwarring, want opeens lag de bal bij het publiek.

Nee, je zit bij mij niet lekker onderuit in een rode pluchen stoel'

op de wereld. Over dat je denkt dat je iets bereikt hebt in het leven, en dat dit opeens niet waar blijkt te zijn. Ik wil dat mensen over dit soort angsten nadenken.'

Hoe doe je dat?

'Het publiek is altijd onderdeel van mijn voorstellingen. Tijdens *An'things* laat ik de mensen een puzzel oplossen die onoplosbaar blijkt te zijn. En tijdens mijn jeugdtheatervoorstelling *Troje Argus 01* (een bewerking op de Griekse tragedie *Oresteia*, red.) heb ik het publiek tijdens een rechtszaak gevraagd of hoofd-persoon Orestes schuldig was aan de

melden heb. Vaak denken ze toch: ze is blond en draagt hakken. Er is een theorie dat mensen in de eerste drie seconden een oordeel over je hebben. Daar geloof ik wel in. In mijn geval zullen ze niet snel denken dat ik theatermaker ben.'

Want theatermakers zijn man en lelijk?

'Zoiets, ja. Mensen denken snel volgens stereotypes. Een collega vroeg laatst: "Heb je het al met een acteur gedaan?" Gelukkig heeft hij zijn excuses aangeboden.'

Wat is je zwakke kant?

'Ik ben te aardig voor mijn acteurs. Ik